

*Я.С. ЯНИШИН, кандидат економічних наук, доцент,
завідувач кафедри міжнародної економіки та
менеджменту зовнішньоекономічної діяльності
Ю.П. КАШУБА, кандидат економічних наук
Львівський національний аграрний університет*

Забезпечення конкурентоспроможності ТЗОВ «Галичина-Захід» в умовах зовнішньоекономічної інтеграції України

Постановка проблеми. Результатом прогресуючого розвитку людського суспільства стало виникнення і формування явища конкуренції, яка, в свою чергу, є динамічною силою його розвитку. Конкуренція змушує суб'єкти діяльності не зупинятися на досягнутому, а постійно рухатися та самовдосконалюватися. В умовах глобалізації посилення конкурентних позицій аграрних підприємств можливе шляхом їхньої участі в інтегрованих структурах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методичні основи дослідження конкурентоспроможності аграрних підприємств є предметом уваги вітчизняних учених-економістів – В.В. Арестенка, М.В. Бутко [3], В.Б. Смолінського [6], О.С. Гапановича [4] й іноземних науковців [8-11].

Мета статті – дослідження та узагальнення теоретико-методичних аспектів формування й забезпечення конкурентоспроможності ТЗОВ «Галичина-Захід» Стрийського району Львівської області в умовах зовнішньоекономічної інтеграції України.

Виклад основних результатів дослідження. Практика економічного життя показує, що ринок і конкуренція є основними механізмами розвитку сучасної економіки, більш могутніми та дієвими, ніж будь-які інші фактори її руху. Функціонування ринку буде тим ефективніше, чим інтенсивніша конкуренція на ньому й чим кращі створені умови для її прояву.

Нині поки ще не існує чіткого, прийнятого більшістю науковців визначення поняття конкуренції як категорії ринкових відносин.

Перші, найбільш цілісні трактування даного поняття з'явилися в середині XVIII ст., а до середини XX ст. сформувалися загальні уявлення про суть конкуренції та основні її рушійні сили [5].

У перекладі з латинського “конкуренція” (concurrere) означає “зіткнення”, “змагання”. Саме таке тлумачення цього терміна в рамках поведінкового підходу було первинним в економічній літературі.

Конкуренція для учасників ринкових відносин має об'єктивно примусовий характер, оскільки змушує їх систематично оновлювати технології, підвищувати продуктивність праці, знижувати або ж стримувати ціни на виготовлені товари [3].

Оцінка конкурентоспроможності аграрного сектора – справа складна. З одного боку, вона досить висока, оскільки тут виробляється необхідна продукція, на яку є постійний, стійкий попит. З іншого боку, вона має ризикований характер через значні коливання, велику залежність від природних, біологічних чинників.

У сільському господарстві пріоритетного значення набувають методи нецінової конкуренції, а цінова конкуренція діє в умовах її певного обмеження, бо зниження цін не завжди супроводжується зростанням споживання продукції, що виробляється галуззю, оскільки воно має певні фізіологічні обмеження. Зниження цін на продукти харчування може сприяти поліпшенню складу споживання, але це зовсім не означає, що людина з триразового перейде на п'ятиразове харчування.

Особливо ефективним у сільському господарстві є поліпшення якості продукції.

Мова йде про суворе дотримання агротехнічної технології, вирощування екологічно чистої продукції, особливо цінних її сортів, поліпшення ряду якісних показників (підвищення жирності молока, цукристості буряків тощо) [1].

На нинішній час процес глобалізації для України є неминучим, вона є членом Світової організації торгівлі (СОТ), де діють закони виживання найсильнішого та найбільш конкурентного виробника. У цих умовах програють вітчизняні виробники, адже іноземні підприємства, що все більше виходять на український ринок, технологічно сильніші й конкурентоспроможніші [2].

Механізм глобалізації стимулює аграрні підприємства виробляти продукцію і здійснювати пошук кращих можливостей її реалізації на ринках, що можуть забезпечити вищий рівень прибутків. Часто це поєднується з необхідністю участі в стратегічних альянсах [3].

Свинарство в Україні має глибокі історичні традиції та вважається прибутковим бізнесом. Сучасне свинарство є розвиненою

галуззю тваринництва з великим виробничим потенціалом.

ТзОВ «Галичина-Захід» – приватне сільськогосподарське підприємство, яке спеціалізується на вирощуванні свиней і займає лідируючі позиції не тільки у Львівській області, але й в Україні. Свинокомплекс розташований у с. Кавсько Стрийського району, був заснований інвестиційною групою «Житомир-Холдинг» інвесторами з Данії у серпні 2006 року [7]. Тут вирощують високопродуктивні породи свиней: Ландрас, Йоркшир, Дюрок. Стада цих порід були завезені з Данії. ТзОВ «Галичина-Захід» заінтересоване в одержанні тільки найкращих результатів, тому використовує передові досягнення в галузі генетики свиней, досвід і знання данських свинарів. Свинарство розвивається стрімкими темпами: поголів'я свиней у 2011 році порівняно з 2009-м зросло на 82,96%, а це майже вдвічі (табл. 1). Те саме можна сказати й про виробництво свинини та валову продукцію тваринництва, які зросли на 115,95 і 126,69% відповідно.

1. Динаміка поголів'я свиней і обсягів виробництва продукції свинарства у ТзОВ «Галичина-Захід»

Показник	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2011 р. до 2009 р., %
Середньорічне поголів'я свиней, гол.	23338	35678	42699	182,96
Вироблено свинини у живій масі (маса приросту і приплоду), ц	51018	68079	110171	215,95
Валова продукція тваринництва, тис. грн	45729	61490,3	103663	226,69

Джерело: Дані статистичної форми № 50-сг.

Важливим показником ефективності господарювання є прибуток, складовими якого є виручка від реалізації та собівартість реалізованої продукції. Збільшити виручку можна за рахунок підвищення обсягів реалізації продукції й ціни реалізації. Ціна залежить, передусім, від якості продукції, каналів і строків її реалізації. Знизити собівартість

реалізованої продукції можна за рахунок зменшення витрат та збільшення обсягів виробленої продукції. Як показують дані таблиці 2, за рахунок збільшення обсягів продажів у 2011 році одержано виручку, яка перевищує її розмір у 2009 році майже у три рази.

2. Результати реалізації продукції свинарства ТзОВ «Галичина-Захід»

Показник	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2011р. до 2009 р., %
Обсяг реалізації продукції, ц	35867	83557	105780	294,9
Середня ціна 1 ц, тис. грн	1,45	1,35	1,52	104,9
Виручка від реалізації, тис. грн	52044	112899,2	161045,4	309,4
Собівартість 1 ц реалізованої продукції, тис. грн	1,52	1,2	1,22	80,0
Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн	54517	100508,7	128642,3	236
Прибуток (збиток), тис. грн	-2473	12390,5	32403,1	-1310,2
Рівень рентабельності, %	-4,54	12,33	25,19	29,73

Джерело: Дані статистичної форми № 50-сг.

Із розвитком науково-технічного прогресу проблема якості не спрощується, а, навпаки, стає складнішою. Основними причинами зниження якості продукції є низька якість сировини, рівень технології, організації виробництва і кваліфікації робітників, неритмічність виробництва тощо [4].

ТзОВ «Галичина-Захід» – одне з небагатьох аграрних підприємств України, де питання якості продукції є найбільш пріоритетним. Це зумовлено застосуванням передових європейських технологій, де виробництво високоякісної та екологічної продукції є першочерговим завданням виробників.

Про якість продукції, яку на ринку пропонує дане підприємство, показує також попит споживачів Львівщини, які майже 60% віддають перевагу продукції ТзОВ «Галичина-Захід».

Основним засобом забезпечення конкурентоспроможності підприємств аграрної сфери є інноваційні фактори. Інноваційна діяльність являє собою цілеспрямоване функціонування суб'єкта господарювання щодо створення, впровадження у виробництво та просування на ринок нових ефективних продуктів, науково-технологічних і організаційно-управлінських досягнень НТР, які приносять прибуток, тому впровадження інноваційних розробок у виробничий процес аграрних підприємств набуває дедалі більшої актуальності [6].

ТзОВ «Галичина-Захід» – одне з передових аграрних підприємств України в плані застосування різного роду інновацій та найновіших досягнень науки й техніки. Передусім це зумовлено тісною співпрацею з Данією, яка інвестує кошти у підприємство.

Застосування сучасних данських технологій створює умови для ефективної репродукції порослят та їх подальшої відгодівлі. Данія є вільною від усіх заразних захворювань — класичної й африканської чуми, ящуру, везикулярних хвороб, хвороби Тешена, а також бруцельозу та туберкульозу. Племінні й репродуктивні стада цієї скандинавської країни беруть участь у так званій програмі ВСП (вільні від специфічних патогенів) і мають найвищий статус здоров'я. У системі ВСП усіх тварин транспортують у спеціально обладнаних вантажівках із гер-

метичними повітряними фільтрами, щоб уникнути зараження під час перевезення. Використання медичних добавок у кормах суворо заборонено. Породи свиней, що вирощуються у підприємстві, є високопродуктивними, мають високу багатоплідність, скоростиглість та велику забійну масу. При утриманні свиней особлива увага приділяється додержанню температурного режиму, застосуванню раціонів харчування, які схвалені лабораторією. Вагітні свиноматки обов'язково проходять ультразвукове діагностування, як результат – народжують за один раз по 13-15 порослят. Фахівці стверджують, що при природному заплідненні такий результат одержати проблематично.

ТзОВ «Галичина-Захід» є одним із небагатьох підприємств України, яке має власний комбікормовий завод, невелику лабораторію, де можна зробити спектроаналіз готового корму чи інгредієнтів. Проте для детальнішого аналізу (на токсичність, по фузаріозу, грибках) відправляють зразки в Данію.

У підприємстві впроваджено кращі технології та обладнання з Європи, що і є однією з вагомих причин високих показників. Усі роботи в полі виконуються на високопродуктивній імпортній техніці, у встановлені строки та найкращим посівним матеріалом. Отже, дане аграрне підприємство є конкурентоспроможним лідером на ринку української свинини.

Але оскільки НТП не стоїть на місці, щоб утримувати конкурентні позиції на ринку, підприємству необхідно продовжувати активно й надалі впроваджувати в свою господарську діяльність усі найновіші досягнення науки і техніки, враховувати всі вигоди від інновацій, які є функцією від багатьох змінних: корисності нового обладнання чи технології, ступеня їх новизни, ринкового попиту, відповідності інновації соціально-економічним цілям розвитку сільського господарства і вимогам екологічної безпеки.

Висновки. Підвищення конкурентоспроможності підприємства залежить від ефективного використання всіх факторів, що дають змогу збільшити виробництво високоякісної продукції, знизити затрати праці та коштів, одержати прибутки в розмірах, необхідних для забезпечення розширеного

відтворення в сільському господарстві, сприяють прискоренню виходу галузі з фінансової кризи, зміцнюють експортний потенціал та надійність продовольчої безпеки. Для забезпечення поліпшення якісних характеристик продукції сільського господарства та її конкурентоспроможності необхідно: удосконалювати систему техніко-технологічних і агротехнічних заходів виробництва продукції та її збуту; запроваджувати нові технологічні проекти, які ґрунтуються на

сучасних досягненнях аграрної науки. У ТзОВ «Галичина-Захід» повинна забезпечуватися система формування стійких конкурентних переваг і підвищення конкурентоспроможності на основі комплексу інновацій у виробничій сфері. У найближчій та довготривалій перспективі врахування інноваційного чинника має бути однією з вирішальних умов подальшого розвитку господарювання.

Список використаних джерел

1. *Амбросов В.Я.* Реструктуризація виробництва в АПК / В. Я. Амбросов // Економіка АПК. – 1999. – №1. – С.79-80.
2. *Андрійчук В.Г.* Проблеми розвитку приватних аграрних підприємств і вдосконалення міжгалузевих економічних відносин / В. Г. Андрійчук // Проблеми формування ринкової економіки. – К.: КНЕУ, 2000. – С. 29–38.
3. *Бутко М.В.* Інвестиційні аспекти підвищення конкурентоспроможності підприємства / М.В. Бутко // Економіка України. – 2008. – №4. – С. 40-45.
4. *Гапанович О.С.* Фактори конкурентоспроможності підприємства [Електронний ресурс] / О.С.Гапанович. – Режим доступу: [http:// www.nbuu.gov.ua/](http://www.nbuu.gov.ua/).
5. *Семенда Д.К.* Аграрна економіка: підруч. / Д. К. Семенда, О. І. Здоровцов, О. О. Школьнік. – Умань, 2005. – 318 с.
6. *Смолінський В.Б.* Проблеми фінансування інноваційної діяльності аграрних підприємств / В.Б. Смолінський // Вісн. Хмельницького нац. ун-ту. – 2011. – № 2. – С. 179-182.
7. ТзОВ «Галичина – Захід»/ Стрийська районна державна адміністрація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://stryi-rada.gov.ua/index>.
8. *Households and the World Economy / J. Smith, I. Wallerstein, H.D. Evers (eds.).* Beverly Hills: Sage Publ., 1984.
9. *Households Work and Economic Change: A Comparative Institutional Perspective / J. Wheelock, A. Mariussen (eds).* Boston: Kluwer Academic Publ., 1997.
10. *Netting C.R., Wilk R.R., Arnould E.J.* Households. Berkeley: University of California Press, 1984.
11. *Wallerstein I.* Household Structures and Labor Force Formation in the Capitalist World Economy // Households and the World-Economy / J. Smith, I. Wallerstein, H.-D. Evers (eds.). Beverly Hills: Sage Publ., 1984. – P. 17-22.

Стаття надійшла до редакції 13.03.2013 р.

* * *

Новини АПК

Українці віддають перевагу вітчизняним продуктам харчування

Понад 90% харчових продуктів, які купують українці, – вітчизняного виробництва. І для того, аби задовольнити такий високий попит, нарощуються обсяги виробництва. Так, за 9 місяців в Україні зросло виробництво яловичини замороженої на 65%, свинини свіжої чи охолодженої – на 9,6%, м'яса птиці свіжого чи охолодженого – на 5,7%, вершкового масла – на 2%, сиру – на 5,4%, обробленого молока – на 2,6% тощо.

Про це повідомив Міністр аграрної політики та продовольства України Микола Присяжнюк.

«Україна забезпечує внутрішній ринок продовольства за рахунок власного виробництва. Водночас попит на вітчизняну харчову продукцію всередині країни також зростає.

«Українці вже звикли до вітчизняного продукту. Тож, щоб задовольнити дедалі вищий попит, нарощується й виробництво. Крім цього, велика увага приділяється якості продукції. Так, в Україні вже впроваджено системи управління якістю та безпечністю харчових продуктів на 553 підприємствах. Триває робота з упровадження однієї з найкращих таких систем – НАССР. І така робота продовжиться, особливо враховуючи перспективу підписання Угоди про Асоціацію з ЄС», – зазначив Міністр.

Прес-служба Мінагрополітики України